

Available online at <http://dergipark.gov.tr/iujad>
Inonu University Journal of Art and Design
Faculty Homepage: <http://www.inonu.edu.tr/tr/gsf>

“Nasıl’sın? İlmek İlmek Kadın Buluşması”: Malatya’da Katılımcı Sanatın Mikro-Ütopik Deneyimi

“How Are You? “Stick By Stick Women Meeting”: Micro-Utopian Experience of Participant Art in Malatya

Binnaz KOCA ^a, * **Yeliz SELVİ** ^b, **Nur UZUNER** ^a,

^a Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, GSTF, Grafik Tasarım Bölümü, Malatya, 44280, Türkiye.

^b Doç. Dr., Harran Üniversitesi, GSF, Şanlıurfa, 63000, Türkiye

^a Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, GSTF, Grafik Tasarım Bölümü, Malatya, 44280, Türkiye.

Article history: Received 21.04.2024 / Accepted 04.07.2024

ÖZET ABSTRACT

Gelenekselden çağdaşa, sanat pratiklerindeki değişim, izleyicinin katılımını ve işbirliğini gerekli kılan bir özellikle gerçekleşmiştir. Katılımcı sanat pratikleri, günümüzde mikro-ütopik ve eylem barındıran sanatsal projelere dönüşmektedir. Bu tür projeler, geleneksel sanatçı-izleyici ilişkisini yıkarak sanatın iyileştirici ve yaşam kalitesini artırıcı etkilerine odaklanmaktadır. Katılımcı sanat, bireye geleneksel sanat uygulamalarından farklı olarak hiyerarşik olmayan, özgülleşebileceği mekânsal pratikler sağlamaktadır. Bu mekânlar insanların bir araya gelip etkileşime geçtiği yerler olduğu gibi sanat mekânlarına da dönüşmektedir.

Bu çalışmada katılımcı sanat pratiğinin bu potansiyel iletişim şekilleri, olanaklılıkları, demokratikliği ve mikro-ütopik evren tasarımları dikkate alınarak deprem felaketinin hemen ardından terapötik bir niyetle Malatya ilinde 1-4 Aralık 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilen “Nasıl’sın” adlı sanat projesinin etkileri ve sonuçları değerlendirilmiştir. Proje için seçilen mekânlarda kolektif bilince vurgu yapan örgü etkinlikleri gerçekleştirilerek toplumsal buluşma anlarında ilişkisel estetik ve katılımcı sanat vurgularıyla kendini gösteren bir mikro-ütopyanın açılımı yapılmıştır. Bunun yanında katılımcı sanatın bireylerde psikolojik dayanıklılığı artırma potansiyeline ve yaşama anlam katan bir deneyim sunma yeteneğine odaklanan projede; sosyal bağları güçlendirme ve kolektif bilinç oluşturma süreçlerine nasıl katkıda bulunabileceğine odaklanılmış, ayrıca özellikle yaşamı kesintiye uğratan olumsuzluklar karşısında bireylerin iyileşme süreçlerini nasıl destekleyebileceği de ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlişkisel estetik, Performans, Katılımcı sanat.

The change in art practices, from traditional to contemporary, has occurred in a way that requires the participation and cooperation of the audience. Participatory art practices are today turning into micro-utopian and action-oriented artistic projects. Such projects focus on the healing and quality-of-life effects of art by breaking down the traditional artist-audience relationship. Participatory art, unlike traditional art practices, provides the individual with non-hierarchical spatial practices in which he can be free. These spaces are not only places where people come together and interact, but they also turn into art venues. In this research, the effects and results of the art project called "How Are You", which was carried out in the province of Malatya between 1-4 December 2023 with a therapeutic intention immediately after the earthquake disaster, were evaluated, taking into account these potential forms of communication, possibilities, democratization and micro-utopian universe designs of participatory art practice. Knitting events emphasizing collective consciousness were held in the locations selected for the project, and a micro-utopia that manifested itself with the emphasis of relational aesthetics and participatory art in moments of social meeting was opened. In addition, the project focuses on the potential of participatory art to increase psychological resilience in individuals and its ability to provide an experience that adds meaning to life; It focused on how it can contribute to the processes of strengthening social ties and creating collective consciousness, and also discussed how it can support the healing processes of individuals, especially in the face of negativities that interrupt life.

Keywords: Relational aesthetics, Performance, Participation art.

1. GİRİŞ

"Nasılsın? İlmek İlmek Kadın Buluşması" projesi, adından da anlaşılacağı üzere deprem felaketinden sonra başka insanların nasıl olduğuna, hangi şartlarda bulunduğu, ne hissettiğine odaklanmış, bunu yaparken de "örme" motivasyonunu kullanmıştır. Bu motivasyonun pratik bir sonucu olarak "örgü" nesnelere ortaya çıkmıştır.

Örgü, hayatın içinde çoğunlukla örtünme ihtiyacını karşılamak için kullanılsa da bu fizyolojik ihtiyacın yanında zaman zaman psikolojik ve estetik bir fikir olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda kimi zaman bir kazak, kimi zaman karşısındakine olumlu duygularını göstermenin bir ifadesi ve daha önemlisi bir terapi etkisi yaratmasıyla "halen" sürdürülebilirliğini devam ettirmektedir. "Halen" vurgusunun nedeni; hazır giyim sektörünün tüm hızla hayatlarımızın içinde yer alıp büyük, ticari ve ezici bir sektörel alanı oluşturmasına rağmen, el işi örgü ürünlerin yerinin hep ayrıcalıklı kalmasıdır.

"Nasılsın" Kadın Buluşması fikri, insanın ihtiyaç duyduğu ve hayatın bir gereği olan; hareket ve sohbet etme ihtiyacını, ortak bir iş ile buluşturma isteğiyle ortaya çıkmıştır. Estetik bir kaygı eşliğinde iş; çıkış noktasında kadınların hayatında var olan 'örgü örme' eyleminin, 'tamamlayıcı' olma özelliğiyle ilişkilendirilmiştir. Çünkü kadın, üretken olduğu bu örgü örme zamanlarında arkadaşıyla sohbet etmek, çocuğunun ne yaptığını takip etmek, radyo dinlemek, televizyon izlemek, yemeğin pişmesine eşlik etmek gibi başka motivasyonların içinde de olmaktadır; hatta bu örgü örme anına kitap okumayı dahil edenler de vardır. Bu cezbedici kombinasyonlar aynı zamanda aşkın bir biçimde bir tür hayatın içinde olma halini göstermektedir. İşte gündelik hayatın konusu olan bu dinamik alandan hareketle, sanatsal bir etkinliğin de konusu olması ve estetik olana dahil olması fikri ile bu projeye başlanmıştır. Çünkü katılımcı sanat, sanat eserinin fiziksel veya kavramsal olarak gerçekleştirilmesinde ve algılanmasında izleyicinin rolüne vurgu yapan bir dizi sanat uygulamasını ifade etmektedir. Katılımcı sanatın merkezi bileşeni izleyicinin aktif katılımıdır. Katılımcı sanat uygulamalarının pek çok biçimi, bir sanat eserinin gerçekleştirilmesinde iş birliğinin rolünü ön plana çıkartırken, toplumsal anlam ve etkinlik yoluyla sosyal bağlar kurmaktadır. Bu ilişkisellikten hareketle örme fikri projenin eylem hali olarak seçilmiştir. Çünkü örmek; içinde üretkenliği ve yaratıcılığı da barındıran çok katmanlı bir dile sahiptir. Örgü örme eylemi, gerçekleştiren kişiye mental olarak iyi geldiği tecrübesi ile yaşanan felaket ilişkilendirilerek insani yeni bir amaç belirlenmiştir. Üç farklı mekânda gerçekleşen etkinliğin neredeyse tek konusu depremdir. Böyle olması çok doğal ve anlamlıdır. Ancak projenin deprem odaklı olmaması fikri özellikle önemli kılınmıştır. Başka bir ifadeyle bu proje yaşanan olumsuz bir şeyin yeniden hatırlanması için bir davet olarak değil; içeriğini tamamen katılımcıların karakterlerinin ve motivasyonlarının şekillendireceği bir terapötik an ve süreç olarak planlanmıştır.

Proje için bir diğer önemli husus hedef kitlesinin tanımı olmuştur. Her ne kadar etkinlik 'Kadın Buluşması' olarak adlandırılrsa da katılımcılar sadece kadınla sınırlı tutulmamıştır. Katılımcı sanatın ruhunda olan doğal ilerleyiş bu noktada da kendini hissettirmiştir. Bu doğal ilerleyişi Bourriaud şu şekilde açıklıyor:

"Sanatçı, giderek daha açık bir biçimde, işinin seyircileri arasında yaratacağı ilişkiler, ya da toplumsallaşma modellerinin keşfi üzerine odaklanıyor. Bu özel üretim, sadece ideolojik ve pratik bir zemin değil, yeni formel alanla da ortaya çıkarıyor. Söylemek istediğim, sanat yapıtının özünde bulunan bu ilişki karakterinin ötesinde, insan ilişkileri evrenindeki referans figürlerinin, artık başlı başına birer sanatsal form haline gelmiş olduğu: Böylece, meeting'ler, buluşmalar, gösteriler, insanların çeşitli şekillerde iş birliği yapması, oyunlar, bayramlar, bir araya gelinen yerler, kısaca karşılaşma ve ilişki keşfetme biçimlerinin tümü, bugün oldukları gibi ele alınmaya elverişli nesnelere temsil ediyorlar (Bourriaud, 2005: 46)." Dolayısıyla birbirini tanımayan ya da tanışalar bile randevulaşmayan insanlar random bir buluşmayla çeşitli mekânlarda bir araya gelme fırsatı bulmuşlardır. Sanatçının işi artık sadece bir ideolojik veya pratik zeminde değil, aynı zamanda yeni biçimsel alanlarda da ortaya çıkmaktadır. Sanat yapısının özünde bulunan ilişki karakteri, insan ilişkilerinin evrenindeki referans figürlerinin sanatsal bir forma dönüşmesine yol açmaktadır. Bu durum, sistemin sadece nesnel bir ürün olarak değil, aynı zamanda insanların aralarındaki karşılaşma,

etkileşim ve iş birliği gibi sosyal pratiklerin bir arada çalıştığı bir şekle dönüşmektedir. Katılımcı sanat kavramı da burada önem kazanmaktadır. Sanat, izleyicileri pasif olmaktan, etkin durumlara dönüştürülen bir rol üstlenmektedir. Sanat eserleri, insanların bir araya gelerek etkileşime geçtikleri, iş birliği yaparak, oyunlar, festivaller düzenledikleri sosyal pratiklerin aracı veya özetleri haline gelmektedir. Dolayısıyla sanatçıların yapıtlarında sadece estetik ve görsel değerlerden öte, toplumsal tüketim ve karşılaşmaların görülmesi olarak da değerlendirilmektedir.

Otuz ilmekle başlayan süreç, katılımcıların gayretiyle devam ettirilmiş ve ortaya çıkan ürünlerden, estetik kaygının ön planda olmadığı battaniyeler tasarlanmıştır. Bir bakıma örme eylemi iş birliği, paylaşım, karşılaşma ve ilişkisel bir üretme deneyimiyle sonuçlanmıştır. Bu örgü projesi, battaniyelere dönüşürken kendi mikro-ütopyasını da var etmiştir. Proje, "mikro-ütopyalar" veya mekânlar yaratırken, işbirliği yapan insanların arzuları, gayretleri ve hassasiyetleriyle var olmuştur. Giriş çıkışın serbest olduğu sohbet odaları, alışveriş merkezlerinin karmaşası ve sinema salonlarının dinginliği, bu etkinliğin çeşitli yönlerini yansıtmaktadır. Bu mekânlarda ortaya çıkan örgü eserler, sadece bir sanat eseri değil, aynı zamanda katılımcıların birlikte yaşadığı deneyimin bir izdüşümüdür. Tedirgin edici olmaktan uzak olan bu etkinlik, sanatın sınırlarını zorlayarak günlük yaşamın içine taşmaktadır.

Günümüzde, sanatın iyileştirici ve yaşam kalitesini artırıcı potansiyeli giderek daha fazla ilgi çekmektedir. Özellikle, katılımcı sanatın toplum içinde bireylerin refahını ve iyileşme süreçlerini destekleme potansiyeli üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Katılımcı sanat, geleneksel sanat uygulamalarından farklı olarak, katılımcıların doğrudan katılımını ve etkileşimini teşvik eden, hiyerarşik olmayan bir ortam sağlamaktadır. Bu bağlamda, projede, örme eylemiyle katılımcı sanatın bireylerde psikolojik dayanıklılığı artırma ve yaşama anlam katan bir deneyim sunma potansiyeline odaklanılmıştır. Ayrıca, katılımcı sanatın sosyal bağları güçlendirme ve kolektif bilinç oluşturma süreçlerine nasıl katkıda bulunabileceği üzerinde durulmuştur.

1.1. Katılımcı Sanat Ve Mikro-Ütopya Kavramı Üzerine

Sanatın optik bir şeyden eylemsel bir şeye dönüşmesi birdenbire olmamıştır. Bu süreçte sanatın ne'liği entelektüeller tarafından pek çok kez tartışılmıştır. Amerikalı pragmatist filozof Richard Shusterman ise; sanat ve sanat olmayan arasındaki durumu gösterecek bir sanat tanımından uzak durmuş hatta reddetmiştir. Sanatı olayları sahneleme durumu veya sahneleri ortaya çıkartma çabası olarak da çerçeveye alma terimini kullanarak, sanatın "dramatize etme" olarak kavranabileceğini söylemiştir. Bu yaklaşımın içinde deneyimleri ve eylemleri daha canlı hale getirme çabasının bulunduğunu da belirtmiş, bu durum ise sanatı sıradan gerçekten ayırmayı sağlamaktadır. Futbol maçı, düğün, dini ayin gibi kültürel performanslar çerçevenin dışında kalan şeylerle arasına sınır çizilerek eylemlerin daha canlı görünmesini sağlarlar ve bu bir dramatize etmedir. Sanatsal olan ile sanatsal olmayan durumların sınıflandırılmasına karar veren şey kurumsal çerçevedir. Bu kurumsal çerçevenin içinde onlara özgü nitelikler ve özel sahneye koyma teknikleri veya onların sağladığı estetiksel deneyimler yer almaz. Sanatçıların, sınırlara yönelik ve bu sınırları yıkmaya yönelik olan çabaları, sanatın özerkliğini düşündürseler de bu özerklik sanat kurumu tarafından garanti altına alındığından sanat ile hayat ve birçok bağlantı arasındaki sınırları ortadan kaldıramaz. Sanat kurumunu yıkmaya çalışan sanatçı çabası aynı kurum içerisinde gerçekleştirildiğinden yine onun sınırları ile karşılaşır (Fischer-Lichte, 2016: 338-340).

Shusterman'ın sanatta kurumsal olan üzerine bu değerlendirmesi haklı vurgular barındırır da; sanatın evriminde, izleyicinin aktif bir katılımcıya dönüştüğü bir sürecin varlığı inkâr edilememektedir. Geleneksel sanat anlayışı, eserleri sadece profesyonel sanatçıların ürettiği ve izleyicilerin pasif bir şekilde gözlemlediği bir modeli yansıtmaktaydı. Ancak, 1960'lardan itibaren ortaya çıkan etkileşimli sanat ve enstalasyonlar, bu paradigmaya meydan okuyarak, izleyicinin sanatın bir parçası haline gelmesini sağlamıştır.

Müzeler ve galerilerdeki 'dokunmayın' tabelalarının yerini, çağdaş sanatçıların katılma, etkileşimde bulunma ve sanat eserinin bir parçası olma davetleri almıştır. Bu yeni yaklaşım, sanatın gündelik hayata daha yakın bir şekilde yaşanmasını teşvik etmiştir. Çeşitli etkinliklerle, sanatın sınırları genişlemiş ve izleyicilerle etkileşim kurma biçimleri

çeşitlenmiştir. Artık izleyici, sadece eseri gözlemlemekle kalmamış, aynı zamanda eserin bir parçası haline gelmiş ve onunla etkileşime geçmiştir. Bu katılımcı sanat anlayışının kökenleri ise uzun bir geçmişe dayanmaktadır. Dada hareketinden Sovyet kitle gösterilerine kadar uzanan örnekler, sanatın toplumsal ve politik bağlamda nasıl bir rol üstlenebileceğini göstermiştir. Sanatın kolektif deneyimini ve toplumsal katılımını vurgulayan bu yaklaşım, izleyicinin sanat eserleriyle etkileşimini ve bu etkileşimin politik bağlamını önemseyen bir perspektif sunmuştur. Bu bağlamda katılımcı sanatın, sanatın sadece estetik bir deneyim olmasının ötesinde, toplumsal ve politik bir etki yaratma potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Bu nedenle, sanatın evrimi ve izleyiciyle etkileşimi üzerine düşünürken, katılımcı sanatın önemi ve etkisi göz ardı edilmemelidir. Teknolojinin sosyal etkileşimlerde giderek yaygınlaşan rolü için Nicolas Bourriaud şunu öne sürmektedir: "Dünyamız modernleşmeye devam ediyor, toplumsal işlevler giderek makineleşiyor; bunun sonucunda da ilişkisel alanlar giderek azalmaktadır. Örneğin yoğun kullandığımız bankaların, bankamatiklerin yerini son zamanlarda internet bankacılığının alması gibi. Banka memurları ve onlarla halk arasında bir zamanlar günlük olan etkileşimlerin hizmetlerin son yıllarda giderek dijitalleşiyor olması. Ya da Netflix gibi şirketlerin popüler hale gelmesi fiziksel olarak sinemaya gitme ihtiyacını ortadan kaldırıyor. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak bir zamanlar günlük yaşamın sosyal hayatın bir parçası olan etkileşimlerin modası geçmiş durumda (Bassnett, 2014: 12-15)" Bourriaud'un "karşılaşma durumu" ve "ilişkisel estetik" kavramları, sanatın sadece izleyici ile sanat eseri arasındaki etkileşimden öte, katılımcıların birbirleriyle olan etkileşimlerini ve serginin fiziksel alanının nasıl bir ilişki ortamı yarattığını vurgular. Bourriaud'a göre, günümüzde yüz yüze sosyal etkileşimler azalmış durumda ve sanatçılar da bunu bir sorun olarak görüp sanatlarında bu eksikliği gidermeye çalışmaktadır. Sanat eserleri artık sadece bir nesne ya da görsel bir imge değil, aynı zamanda bir "karşılaşma durumu" sunarak izleyiciler arasında etkileşim ve ilişki kurma potansiyeli taşımaktadır. Bourriaud'un kavramları, katılımcıların arasındaki sosyal ve fiziksel etkileşimleri, sanatın işlevsel bir parçası haline getirerek sergilerin deneyimsel boyutunu zenginleştiriyor. Bu yaklaşım, sanatı pasif bir gözlem objesi olmaktan çıkarıp, aktif katılım ve toplumsal etkileşim için bir platforma dönüştürmektedir. Bu sayede sanat, izleyiciyle olan etkileşimin ötesinde, katılımcıların arasında bir etkileşim ve paylaşım ortamı haline gelmekte, böylelikle sanat sosyal bir olay haline dönüşmektedir.

Bishop, katılımcı sanatın motivasyonlarından bahsederken bu sanatın politik, toplumsal ve estetik boyutlarına bağlı olan sınırları üç yapı ile şu şekilde belirliyor: İlk olarak, katılımcı sanatın, izleyicinin pasif bir gözlemciden aktif bir özneye dönüşmesini hedeflediği ve bu deneyimin izleyicilerin kendi sosyal ve politik gerçekliklerini belirlemelerine yardımcı olabileceği belirtiliyor. İkinci olarak, katılımcı sanatın, geleneksel tek bir sanatçının eserini yaratmasından ziyade, işbirlikçi ve demokratik bir üretim sürecini teşvik ettiği vurgulanıyor. Bu yaklaşım, daha fazla risk ve öngörülemезlikle birlikte, daha pozitif ve hiyerarşik olmayan bir sosyal modelin ortaya çıkmasını sağlayacağını da belirtiyor. Üçüncü olarak, topluluk ve kolektif sorumluluk duygusundaki bir krizden kaynaklanan, katılımcı sanatın sosyal bağı yeniden kurma çabalarını işleyişinde önemli yer tutacağını ayrıca, Guy Debord'un kapitalist 'gösteri' eleştirisine ve 'durumlar' oluşturma çağrısına da değinerek, sanatın izleyiciyle etkileşimini ve toplumsal katılımı nasıl teşvik ettiğini ele alıyor (Claire Bishop, 2016: 11-12).

Katılımcı sanat için söylenecek en net şey ise; sanatın bir meta olarak görüldüğü çağımızda katılımcı sanat pratiklerinin piyasa için meta üretmek yerine sanatın sembolik sermayesi ile ilgilenmesi ve onu yapıcı toplumsal değişim için kullanmasıdır. Sosyal bağları onarma yanı sıra katılımcı sanat, sanat olma halinden uzaklaştırılmamalıdır. Bu tür projelerin tartışma konusunun mutlaka; bir kategori olarak sanat olduğunun ve işbirlikçi ruhun ortaya çıkmasına neden olan kurumsal bir alan olduğu da unutulmamalıdır (Bishop, 2018: 21).

Projede örgü örme eylemiyle, katılımcı sanatın bir formu olarak insanlar bir araya gelerek ortak bir amaç etrafında birlikte hareket etmişler ve bahse konu bu işbirlikçi ruhu açığa çıkarmışlardır. Farklı mekânlarda gerçekleşen bu etkinlik, sanatın bu evrensel ve katılımcı doğasını hatırlatarak mikro-ütopyaların oluşmasına ve katılımcıların bir araya gelerek ilişkisel estetiği deneyimlemesine olanak tanımıştır.

"Mikro-ütopya" kavramı ilk olarak Nicolas Bourriaud tarafından kişilerarası ilişkilerde geçici ve küçük ölçekli katılımcı sanat projeleri için kullanılmıştır. Bourriaud, ütopiyayı günlük hayatın

tespiti için bir araç olarak görüyordu. Bu oluşan mikro-ütopya soyuttan uzaklaşarak içerisinde; toplumsal yaşamın teorik ve pratik, somut mikro boyutlu insan ilişkilerini barındıran ve "ilişkisel estetik" adı verilen sanat yapma yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, sanatçıyı 'kolaylaştırıcı' veya 'katalizör' olarak konumlandırmaktadır (URL-1).

İyi kurgulanmışsa mikro-ütopyalar insanların ilgi duyduğu, dahil olmak, içinde yaşamak ve yaratılmasına yardımcı olmak istediği yerlerdir. "Yapıtlarda amaç artık hayali ya da ütopyik gerçeklikler biçimlendirmek değil, sanatçı tarafından seçilen ölçek ne olursa olsun, var olan gerçekliğin içinde varoluş şekilleri ya da davranış modelleri kurmaktır (Bourriaud, 2005: 21). Hem bireyselliğe hem de kolektiviteye duyarlı bu tür sanat etkinliklerinde, genellikle giyim veya yiyecek maddeleri gibi sıradan malzemeler araç olarak kullanılır, ama aynı zamanda bu araçların kendileri veya eserde yer alan diğer kişiler için anlam taşıyan şeylere dönüşme gücü de vardır. Bu daha çok nedensellik ve sonuçlarla ilgilidir. Bu, düşünme ile yapmayı nasıl birbirine bağladığımızla ilgilidir... Etkinliğe dahil olan kadınlarla oluşturulacak örme etkinliği sonucu ortaya çıkan "şeyin" ne olacağı da önemsenmiştir. İlişkilendirilmeler sonucunda "battaniye" fikri bu buluşmayı tamamlayacak uygun nesne hissini oluşturmuştur. Tipik olarak mikro-ütopyalar geniş bir izleyici kitlesine ulaşarak, araştırılan konunun veya sürecin ele alınmasına dahil olmak isteyen herkesin katılımını sağlar. Ancak mikro-ütopyalar belirli bir grup veya insan topluluğu ile oluşturulurken katılımcıları kısa bir etkileşim için kendiliğinden veya etkinliğin tek bir yerde kalması durumunda sürekli olarak meşgul etmeyi hedefleyebilir.

Bourriaud'nun ilişkisel estetik anlayışı, sanatı toplumsal karşılaşmaların yaratıldığı özel bir alan olarak tanımlar. Bu anlayışa göre sanat, sanatçının kendisi veya ürettiği nesnelere sınırlı kalmaz; aksine, toplumsal bir araç ve amaç haline gelir. İlişkisel estetik bağlamında sanat, sosyal etkileşimlerin ve karşılaşmaların oluşturduğu bir "sosyal çevre" olarak okunabilir. Bu bağlamda mikro-ütopyalar, günlük hayatımızdaki mahalle etkileşimlerinden ve yerel yaratma yeteneğinden doğan, günümüzün somut siyasi sorunlarına yanıt veren sanatsal ve politik ifadeler olarak ortaya çıkar. Bu yaklaşım, ütopyaı, toplumsal yaşamın gerçeklerine uyum sağlayan ve onları dönüştürmeye yönelik bir kavram haline getirir. İlişkisel estetik, sanatın toplumsal ve politik boyutlarını vurgulayan bir anlayış sunar. Bu nedenle, Bourriaud'nun ilişkisel estetik anlayışı, sanatın toplumsal yaşamın mikro düzeydeki gerçeklikleriyle iç içe geçmesini ve bu gerçeklikleri eleştirel bir perspektiften değerlendirmeyi amaçlar (URL-2).

Bu kavramsal bilgiler çerçevesinde projede çağdaş sanat pratiklerinin toplumu bir araya getireci özelliğinden yararlanılarak, kültürel ve politik her türlü ayrımı aşmanın yolu olarak; sanat etkinlikleri ile kamusal mekânlarda hep birlikte var olabilmek hedeflenmiştir. Dört gün sürecek olan bu katılımcı sanat etkinliklerinin ortak amacı ise; sanatın kamusal alanlarda var olabilme ve farklılıkları bir araya getirebilme gücünü kullanmak, toplumsal konulara ilişkin farkındalık oluşturabilmek, mekân kullanım pratiklerinin çeşitlenmesini sağlamaktır. Çünkü; "Sanatçı, formun üzerinde bir diyalog başlatır. Bu durumda, sanatsal pratiğin özü, birtakım özneler arasında ilişkilerin keşfedilmesinde yer alır; her sanat yapıtı, ortak bir dünyada yer almaya yönelik bir öneri; her sanatçının işi de dünyayla kurulan ilişkilerden bir demet olur; bu ilişkiler daha başkalarını doğurur ve böylece sonsuza dek devam eder (Bourriaud, 2005: 34).

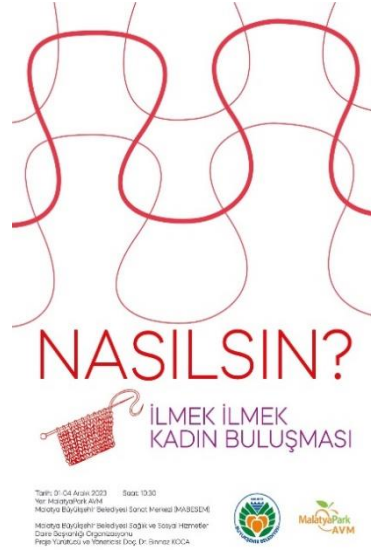
Ezcümle; "Nasılsın" adlı sanatsal kadın buluşmasında katılımcıların çok iyi bildikleri örme eylemini gerçekleştirirken bir arada çalışmayı deneyimleyerek, yaşama dair farklı deneyimlerini ve hikâyelerini birbirleri ile paylaşabilecekleri bir ortam oluşturulması planlanmıştır. Örme eyleminin birleştirici gücüne inanarak, bu etkinliğe dahil olacak katılımcılara iyileştirici bir süreç sunulması ve bu süreç içinde bir arada olmanın ve birbirini desteklemenin anlamlı ve önemli olduğunun hissettirilmesi önemsenmiştir.

1.2 Etkinlik Halleri: Zaman, Mekân ve İnsan

Sanatçı-akademisyen Binnaz Koca tarafından yürütülen projenin katılımcı aktörleri ise ırk, dil, din, yaş ve cinsiyet gözetilmeksizin gönüllü olan "herkes" olarak tanımlanmıştır.

Proje kapsamında etkinlikler; katılımcılarının kalıcı olmadığı, Malatya Park Alışveriş Merkezi (AVM), Malatya Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Eğitim Merkezi'nde (MABESEM) gerçekleştirilmiştir.

Bu mekânlarda örgü örme eylemine katılan katılımcı iki sıra ya da daha fazla miktarda örgü örebilmiştir. Birinin bıraktığı örgüyü yeni katılımcı devam ettirebilmiş ve böylece etkinliğe bir dinamizm ve süreklilik kazandırılmıştır. Farklı renklerde örgü ipleri, 6,5 numara örgü şişi malzeme olarak kullanılmıştır.

Görsel 1. "Nasıl'sın?", İlmek İlmek Kadın Buluşması Afışı, 2024.

Dramatik ve üretken bir boşluğa sahip olan alışveriş merkezi (AVM); orada gezen insanların denk gelecekleri ve etkinliğe dahil olmalarının an itibariyle gerçekleşebileceği alanlardan biri olarak kullanılmıştır. Mekân içine çok sayıda oturma alanları oluşturularak (sandalye) etkinliğin sınırları belirlenmiştir.

Katılımcı topluluğun iplerle oluşturduğu örgüler ve renk seçimleri ise bir yandan kültürel ve bireysel kodlarının çeşitliliğini yansıtırken, diğer yandan sanat aracılığıyla çok dilli ve üretken diyalogların kurulduğu bir atmosferin oluşturulmasına kaynaklık etmiştir. Katılımcılar, uzun süredir devam eden zorluklara rağmen kendilerini ifade etme, kendi inisiyatiflerini paylaşma, değer verme ve sosyal bağlar kurma ihtiyacını hissederek birbirleriyle paylaşım içinde olmuşlardır. Bir anlamda amaca uygun olarak bu örgü etkinliği, katılımcılara kendilerini ifade edebilecekleri bir iletişim alanı sağlamayı başarmıştır. Dolayısıyla heterotopik bir mekân olan alışveriş merkezi ilişkisel estetiği ve işbirlikçi sanat ilişkilerini açığa çıkaran bir özellik kazanmıştır. Keza proje katılımcı sanat gerçekleştirme fikri ve çabasıyla ortaya çıksa da etkinliğin fiziksel ve kavramsal olarak gerçekleştirilmesinde, algılanmasında izleyicinin değişen rolü ve katkıları zaten ilişkisel estetiğin ortaya çıkmasını kaçınılmaz ve kendiliğinden kılmıştır. Ayrıca bu katılımcı sanat uygulaması iş birliğinin önemini felaketler ve olası felaket senaryoları karşısında yeniden fark edilmesini de sağlamıştır. Alışveriş merkezinde gerçekleşen etkinlik esnasında katılımcıların sanatı sınırlı ve ulaşılamaz bir alan olarak değil daha çok zamana bağlı işbirlikçi bir deneyim olarak görmesi önemsendiği için proje yürütücüsünün (Binnaz Koca) doğrudan müdahalesi olmamıştır. Katılım, sanat projesinin gerçekleştirilmesine önemli bir yaratıcı unsur olarak katkıda bulunan kişilere dayanmış, bu planlama, tasarım, uygulama ve sergileme sırasında gerçekleşmiştir (Görsel 2-3).

Tipik olarak, katılımcı sanat yapımında yer alan ortak üretim türü, farklı bakış açılarını tartma ve kolektif karar alma gibi bazı temel demokratik özellikleri bünyesinde barındırır. Kolektif bir ifadenin kullanılmasını teşvik eder ancak bireysel gelişimi veya bireysel ifade ihtiyacını ihmal etmez. Katılımcı sanat, birey ile kolektif arasında ve sanatçı(lar) ile sanatçı(lar) arasında dikkatli bir dengedir. Her katılımcı sanat projesinin bağlamı benzersiz olduğundan, belirli hedefler ve konu, sanatçı(lar) ile katılımcılar arasındaki bir müzakeredir. Sanatçı(lar) ile katılımcılar arasındaki bu ilişki, çoğu durumda tartışmalı bir konudur (URL-3).

Etkinliğin başlangıç aşamasında katılımcıların iletişim kurmaya meraklı bir tavır sergiledikleri görülmüştür. Bu iletişim bir katılımcının diğer katılımcıya ya da henüz katılımcı olmamış kişinin 'neden örülüyor, kim için örülüyor' vb. gibi sorular sormasıyla gerçekleşmiştir. Bu sorulara her seferinde farklı yanıtlar verilmiştir. Diyalogların farklılığı örme eylemine yüklenen

anlam ve sorumlulukla ilişkilendirilmiştir. Çünkü örmenin önemli bir şey olduğunu düşünen bazı katılımcılar bu potansiyelle birlikte bu durumun önemli bir parçası olacaklarını düşünmüşlerdir. Kimi katılımcılar ise bu hareketli ortamda insanlarla diyalog kurmanın hazzı ile soru ve cevaplarını önemsememişlerdir. Etkinlik esnasında zaman zaman bunun bir katılımcı sanat etkinliği olduğunu ifşa eden "çünkü" ile başlayan açıklamalı cümleler kurulsa da en çok birbirlerinin sorularına verdikleri cevap 'yardım için' şeklinde olmuştur. Bu ve buna benzer cevaplar etkinliğin seyrini değiştirmemiş, sadece bu cevaplar yaşanmışlıklarla desteklenen küçük sohbetler oluşturmuştur.

Görsel 2. Etkinlik Esnasından, AVM Alanı, Malatya, 2024.

Görsel 3. Etkinlik Esnasından, AVM Alanı, Malatya, 2024.

Projenin bir diğer mekânı olan MABESEM Binası'nda ise iki etkinlik gerçekleştirilmiştir. "Belki Şehre Bir Film Gelir" isimli bu etkinlik sinema ve örgü örme etkinliğinin bir arada olduğu mekândır. Bu mekânda buluşan kadınlar örgülerini örerlerken film de izlemişlerdir. Mekânın ışığı ona göre ayarlanmıştır (Görsel 4-5).

Görsel 4. "Belki Şehre Bir Film Gelir" MABESEM, Malatya, 2024.

Görsel 5. "Belki Şehre Bir Film Gelir" MABESEM, Malatya, 2024.

Bu etkinlik, bireyleri bir araya getirerek sosyal etkileşimleri teşvik etmiştir. Katılımcılar, birlikte zaman geçirip ortak bir etkinliğe katılmış, sosyal bağlar kurarak, topluluk duygusunu geliştirmişlerdir. Katılımcı sanat, izleyiciyi pasif bir gözlemci olmaktan çıkarıp etkin bir katılımcıya dönüştürmesini sağlar. Örgü örme ve film izleme etkinliği de katılımcıların aktif olarak sürece dahil olmasını ve kendi deneyimlerini yaratmasını sağlamıştır.

Örgü örme, birçok insan için gündelik bir faaliyet olabilirken bu etkinlikte sanatsal bir performansın parçası haline getirilmesi, gündelik yaşamın sanatsal bir bağlama taşınmasını sağlamıştır. Film izlemek ise kültürel bir etkinlik olarak, gündelik hayatın bir parçasıdır. Bu iki etkinliğin bir araya getirilmesi, gündelik yaşam ve sanat arasındaki sınırları bulanıklaştırmıştır. Bourriaud'nun ilişkisel estetik kavramına göre sanat, insanları bir araya getiren sosyal etkileşimler ve ilişkiler üzerinden tanımlanır. Bu etkinlik de, katılımcıların birlikte vakit geçirmesini, sohbet etmesini ve ortak bir deneyim paylaşmasını sağlamıştır. Böylece ilişkisel estetiğin bir örneği olarak değerlendirilebilir. Sanat, bu tür sosyal karşılaşmaların ve etkileşimlerin yaratılması yoluyla anlam kazanır. Bu etkinlik, katılımcılar arasındaki etkileşimleri ve ilişkileri ön plana çıkararak sanatı bir toplumsal pratik haline getirerek katılımcıların yerel etkileşimler yoluyla mikro-ütopyalar yaratmasını teşvik etmiştir. Bu tür etkinlikler, bireylerin yerel düzeyde hayal gücünü kullanarak ve birlikte yaratarak toplumsal değişim ve dönüşüm potansiyelini ortaya çıkarır. Katılımcılar, birlikte örgü örecek ve film izleyerek, küçük ölçekli, somut bir topluluk deneyimi yaşamışlardır. Bu deneyim, toplumsal bağları güçlendirmiş ve katılımcıların yerel düzeydeki yaratıcı ve üretken potansiyellerini ortaya koymuştur.

Deprem nedeniyle evlerini kaybeden veya gündelik rutinlerini sürdüremeyen birçok insan için bu etkinlik, kaybedilen normal yaşamın bir parçasını geri getirme anlamı taşımıştır. Deprem sonrası, Malatya'da sinemaların açılmamış olduğu bir dönemde; bu tür bir buluşma, evde oturmak, film izlemek ve sosyal aktivitelerde bulunmak gibi normalde yapılan şeylerin yeniden mümkün olduğunu hatırlatarak, iyiyi gitme hissini pekiştirmiştir. Etkinliğin bu duygusal boyutu, katılımcılar için sadece bir araya gelmenin ötesinde, toplumsal dayanışmayı ve psikolojik iyileşmeyi destekleyen önemli bir deneyim sunmuştur.

"Gönül Sohbet İster Kahve Bahane" isimli bu etkinlik sohbet ve örgü örme birlikteliğinin birlikte olacağı mekandır (Görsel 6).

Görsel 6. "Gönül Sohbet İster Kahve Bahane" MABESEM, Malatya, 2024.

Örgü örmek için bir araya gelmiş insanları sohbet odasında buluşturmak; katılımcıların birbirleriyle etkileşime geçmelerini, konuşmalarını ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlamıştır. Bu, sosyal bağların güçlenmesine ve topluluk duygusunun gelişmesine katkıda bulunduğundan katılımcıların, sadece izleyici olmaktan çıkıp aktif olarak etkinliğe dahil olmalarını sağlamıştır. Örgü örmek, katılımcıların elleriyle ve zihinleriyle meşgul olmalarını gerektirir, bu da onları sürecin aktif bir parçası haline getirir. Örgü örmek, birçok insan için günlük bir uğraştır. Bu faaliyetin sanatsal bir etkinliğin parçası haline getirilmesi, gündelik yaşamın sanatsal bağlama taşınmasını sağlar. Örgü gibi sıradan bir faaliyetin sanatsal bir etkinlik olarak kabul edilmesi, sanatın demokratikleşmesini ve herkesin katılımına açık bir hale gelmesini sağlamıştır. "Sohbet Odası'nda bir araya gelen insanlar, birlikte örgü örecek ve sohbet ederek bu sosyal etkileşimleri oluşturmuştur. Katılımcılar, birlikte örgü örme sürecinde ortak bir deneyim yaşarlar. Bu ortak deneyim, sanatsal pratiğin sosyal boyutunu vurgular ve bireyler arasındaki ilişkileri güçlendirir. Bu tür etkinlikler, katılımcıların yerel düzeyde küçük ölçekli ütopyalar yaratmalarına olanak tanır. "Sohbet Odası" gibi bir ortamda birlikte örgü örmek, katılımcıların hayal gücünü ve yaratıcılığını kullanarak toplumsal bağları ve dayanışmayı teşvik etmiştir. Yerel bir ortamda gerçekleştirilen bu etkinlik, katılımcıların kendi topluluklarında daha fazla etkileşimde bulunmalarını ve birbirlerini tanımalarını sağlamıştır. Bu da, yerel düzeyde toplumsal bağları ve dayanışmayı güçlendirir. Örgü örmek, pasif bir izleyici olmaktan ziyade aktif bir katılımcı olmayı gerektirir. Bu durum, performansın kendisini katılımcıların etkileşimleri ve deneyimleri üzerinden şekillendiren bir sanat formu haline getirir. Katılımcılar, örgü örme sürecinde birbirlerinden öğrenir ve bilgi paylaşımında bulunurlar. Bu, kolektif bir öğrenme ve yaratma süreci oluşturur.

Sohbet odasındaki katılımcılar arasında kurulan iletişim, bire bir şeklinde değil, daha çok grup sohbeti şeklinde gerçekleşmiştir. Katılımcılar, dinleyerek, destekleyerek ve kendi yaşamışlıklarını paylaşarak birbirlerine dahil olmuştur. Sohbetler genellikle, deprem anından itibaren ne hissettiklerini, kimlerle nasıl iletişim kurduklarını ve sürecin nasıl ilerlediğini anlatan paylaşımlar üzerine odaklanmıştır. Genellikle sohbetler, "evin nasıl" sorusuyla başlamış ve bu soru, katılımcılar arasında benzer duyguların hatırlanmasına vesile olmuştur. Bu tür paylaşımlar, sakin ve abartısız bir anlatımla birbirlerine duygu aktarımını sağlamış ve bu duygusal paylaşım, katılımcılar için hem iyileştirici hem de güçlendirici bir deneyim sunmuştur. Projenin bu niteliği, deprem sonrası psikolojik dayanıklılığı artırma ve toplumsal bağları güçlendirme amacına hizmet etmiş, katılımcıların ortak deneyimlerini paylaşarak birbirlerine destek olmalarını sağlamıştır.

1.1. Etkinlik Sergileri

Görsel 7. Örülen Parçaların Birleştirilmesi Aşaması.

Görsel 8. Örülen Parçaların Birleştirilmesi ile Oluşan Bir Battaniye.

Görsel 9. Örülen Parçaların Birleştirilmesi Aşaması.

Battaniyelerin birleştirilme süreci, 'Nasılın?' örgü buluşmasının önemli bir aşamalarındandır (Görsel 7-9). Farklı ölçü ve renklerde örülen parçaların bir araya getirilmesi, katılımcıların iş birliği ve estetik anlayışlarının öne çıktığı bir süreçtir. Başlangıçta belirlenen 30 ilmek ve maksimum 1 metre uzunluk gibi sınırlamalar, çeşitli sebeplerden dolayı esneklik göstermiş ve bu durum, 46 farklı boyutta ve renkte battaniyenin oluşmasına imkân sağlamıştır (Görsel 8-10-11).

Görsel 10. Örülen Parçaların Birleştirilmesi ile Oluşan Bir Battaniye.

Görsel 11. Örülen Parçaların Birleştirilmesi ile Oluşan Bir Battaniye.

Sergilenen mekânlar da, etkinliğin ruhunu yansıtacak şekilde özenle seçilmiştir. İnönü Üniversitesi Rektörlük binasının önündeki ağaçlık alan, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi gölet çevresi ve AVM önündeki ağaçlık alanlar, battaniyelerin doğal ortamlar içinde sergilenmesine olanak tanımıştır. Bahar aylarında seçilen bu mekânlar, battaniyelerin asılması veya yeşilin üzerine serilmesiyle estetik bir bütünlük oluşturmuştur. Ziyaretçiler, bu mekanlarda battaniyeler üzerindeki detayları keşfederek, her birinin farklı bir anlam taşıdığını deneyimlemiştir. Mevsimsel döngülerin sembolü olarak, geçmişin hafızasını silip yeni başlangıçlara adım atmanın simgesi olarak algılanmıştır.

'Nasılın?' örgü buluşması, sanatın ve toplumsal iş birliğinin gücünü bir araya getirerek, 46 benzersiz battaniye ile zenginleşen sergi mekanlarında yeni deneyimler oluşturarak tamamlanmıştır (Görsel 12-13-14-15-16).

Görsel 12. Sergi Alanından, İnönü Üniversitesi GSTF Gölet Çevresi, Malatya, 2024.

Görsel 13. Sergi Alanından, İnönü Üniversitesi GSTF Gölet Çevresi, Malatya, 2024.

Örgülerle üretilen battaniyelerin dış mekânda sergilenmesi, katılımcı sanat açısından toplumsal etkileşimi, erişilebilirliği ve sanatın gündelik yaşamla bütünleşmesini teşvik eden önemli bir yaklaşımdır. Dış mekân sergileri, sanatın daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlar, sosyal karşılaşmaları ve etkileşimleri artırır ve yerel topluluklarda toplumsal bağların ve dayanışmanın güçlenmesine katkıda bulunur. Bu şekilde, sanatın toplumsal ve politik boyutları daha görünür hale gelir ve bireylerin yaşamlarında somut değişiklikler yaratma potansiyeli taşır.

Görsel 14. Sergi Alanından, İnönü Üniversitesi GSTF Gölet Çevresi, Malatya, 2024.

Görsel 15. Sergi Alanından, İnönü Üniversitesi Rektörlük binasının önündeki ağaçlık alan, Malatya, 2024.

Görsel 16. Sergi Alanından, AVM önündeki ağaçlık alanlar, Malatya, 2024.

2. SONUÇ

Sonuç olarak, örgü örme etkinliğinin farklı ortamlarda; alışveriş yapılan mekânlarda, film izlemek için gidilen sinema salonlarında, sohbet odası olarak düşünülmüş bir mekânda gerçekleştirilmesi katılımcı sanat açısından değerlendirildiğinde, toplumsal etkileşimi teşvik eden, gündelik yaşamla sanatı bütünleştiren, ilişkisel estetiği uygulayan ve mikro-ütopyaların yaratılmasına olanak tanıyan bir etkinlik olarak öne çıkar. Bu tür performanslar, sanatı toplumsal bir pratik haline getirir ve katılımcıların aktif birer yaratıcı olarak sürece dahil olmasını sağlar.

Öncelikle, örgü örme etkinliği, bireylerin aktif katılımını teşvik ederek sosyal bağları güçlendirmiş ve topluluk duygusunu pekiştirmiştir. Katılımcıların birbirleriyle etkileşimde bulunmaları, konuşmaları ve deneyimlerini paylaşmaları, sosyal etkileşimleri artırmış ve sanatsal pratiğin toplumsal boyutunu vurgulamıştır.

İkinci olarak, örgü örmek gibi gündelik bir faaliyetin sanatsal bir etkinlik olarak kabul edilmesi, gündelik yaşamın sanatsal bağlamla bütünleşmesini sağlamıştır. Bu, sanatın demokratikleşmesini ve herkesin katılımına açık hale gelmesini teşvik etmiştir. Katılımcılar, örgü örme sürecinde aktif birer yaratıcı olarak sürece dahil olmuş ve bu süreçte sanatı yaşamlarının bir parçası haline getirmişlerdir.

Ayrıca etkinlik, ilişkisel estetik bağlamında değerlendirildiğinde, sanatı sosyal etkileşimler ve ilişkiler üzerinden anlamlandırmıştır. "Sohbet Odası"nda gerçekleşen örgü örme etkinliği, katılımcılar arasındaki ilişkileri güçlendirmiş ve ortak bir deneyim yaratmıştır. Bu ortak deneyim, sanatsal pratiğin sosyal boyutunu ön plana çıkarmış ve katılımcılar arasındaki bağı kuvvetlendirmiştir.

Mikro-ütopyalar perspektifinden bakıldığında, bu tür etkinlikler yerel düzeyde küçük ölçekli ütopyaların yaratılmasına olanak tanımaktadır. Katılımcılar, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını kullanarak toplumsal bağları ve dayanışmayı teşvik etmişlerdir. Yerel topluluk içinde gerçekleşen bu etkinlik, katılımcıların birbirleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarını sağlamış ve toplumsal bağları güçlendirmiştir.

Kaynaklar

- Bassnett, S. 2014. Come Together: An Explor Together: An Exploration of Contemporation of Contemporary Participatory Art Practices Karly A. McIntosh, The University of Western Ontario Supervisor: The University of Western Ontario A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the Master of Arts degree in Visual Arts © Karly A. McIntosh.
- Bishop, C. 2006. Participation. Massachusetts: Whitechapel London The MIT Press Cambridge.
- Bishop, C. 2018. Yapay Cehennemler Katılımcı Sanat ve İzleyici Politikası: İstanbul.
- Bourriaud, N. 2005. İlişkisel Estetik (çev. S. Özen). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Fischer-Lichte, E. 2016. *Performatif Estetik*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

URL-1, (2024). <https://participedia.net/method/4862>, (accessed in: 06.06.2024), (In Turkish).

URL-2, (2024). <https://journals.openedition.org/cadernosaa/1017>, (accessed in: 06.06.2024), (In Turkish).

URL-3, (2024). <https://participedia.net/method/4451>, (accessed in: 06.06.2024), (In Turkish).

Extended Abstract

Art is not limited to works exhibited in galleries. Nowadays, people are finding different ways to explore and experience art in every aspect of their lives. This change is tracked by the rise of collaborative experiences that feature greater audience participation. Participatory practices inspired by past art movements are today turning into micro-utopian and action-oriented artistic projects. Such projects break down the traditional artist-audience relationship and focus on the healing and quality-enhancing effects of art today. The concept of micro-utopia was first used by Nicolas Bourriaud for temporary and small-scale participatory art projects in interpersonal relationships. This concept refers to an approach to making art called "relational aesthetics", in which art moves away from the abstract and social life includes theoretical and practical, concrete micro-dimensional human relations. Bourriaud sees utopia as a tool for the detection of daily life. In this approach, the artist is positioned as a 'facilitator' or 'catalyst', transforming ordinary materials into tools that convey meaning. Participatory art, unlike traditional art practices, turns into a space where individuals can be free by providing a non-hierarchical environment. Various places such as shopping malls, chat rooms and movie theaters are not only places where people come together and interact, but also turn into art venues.

This study aims to investigate how participatory art practices can contribute to the processes of strengthening social bonds and creating collective consciousness, focusing on their potential to increase psychological resilience in individuals and their ability to provide an experience that adds meaning to life. Particularly through the knitting event called "How are you? Stitch by Stitch Women's Meeting" held in Malatya after the earthquake, it is discussed how such participatory art events can support the recovery processes of individuals after the negativities experienced (earthquake). The knitting materials used in the event are sensitive to both individuality and collectivity and have the power to transform into objects that have meaning for the participants. The blanket created as a result of the event was determined as the appropriate object to complete this meeting. The project was carried out at three points in Malatya between 1-4 December 2023, with the support of Malatya Metropolitan Municipality Department of Health and Social Services, and aimed to improve access and participation opportunities in cultural life and deepen social interactions. In this event, knitting has been incorporated into art from daily life, turning into an important element that expands the boundaries of art and encourages people to directly participate in their daily lives. Although knitting seems like a simple activity usually done at home, the knitting materials and process used in this activity have turned into a tool of artistic expression with deep meaning for the participants. Knitting served as a tool to strengthen the emotional and social bonds of the participants. While each stitch symbolizes the participants' bonds with each other and with the society they live in, the resulting blankets have become a concrete indicator of these bonds. This process has gained importance as an experience that strengthens not only the aesthetic dimension of art, but also human relations and social ties.

The idea that knitting is good for people is supported in many psychological and emotional aspects, and it is also known that knitting is directly related to creativity. Because this activity allows people to improve their design, color selection, technique use and problem-solving skills. This process supports personal development as well as artistic expression and allows individuals to create their own original works. Today, many artists use knitting as a means of expression beyond traditional art forms. Knitting; It is also included in modern art practices such as installation art, performance art or street art. Such applications expand the boundaries of knitting, allowing the art to reveal its innovative and experimental aspects. Therefore, participatory art projects such as the knitting activity show that art can exist in all areas of life and play an important role in giving meaning to people's daily experiences.